

Rapportage Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) van gemeentelijke voorzieningen

1e halfjaar 2025

Figuur 1 Onderscheid diverse begrippen

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Stand van zaken 2024.....	3
3. Bevindingen 1e halfjaar 2025.....	3
4. Aanvullende bevindingen.....	4
5. Verantwoording in de jaarrekening.....	4
6. Preventie en handhaving.....	4
7. Verbeterpunten.....	5
8. Eindconclusie.....	6
9. Afwegingskader voor oneigenlijk gebruik en misbruik.....	6
10. Verantwoording in de jaarrekening.....	7
11. Evaluatie.....	7
Bijlage 1 – Relevante regelgeving nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik.....	8

1. Inleiding

Deze rapportage bevat de bevindingen over misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) van gemeentelijke regelingen, middelen en eigendommen van de gemeente Albrandswaard over de periode januari tot en met juni 2025.

M&O is één van de drie criteria waarop het college verplicht is te rapporteren in de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Deze drie criteria zijn: het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik. Deze maken op hun beurt deel uit van de negen toetsingscriteria waarop de accountant de getrouwheid en rechtmatigheid toetst.

Voor dit rapport is gebruikgemaakt van dataonderzoek en gesprekken met medewerkers van de betrokken afdelingen. De organisatie bevindt zich in opbouw; nog niet alle rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn geborgd. Deze rapportage brengt in kaart welke stappen zijn gezet en welke nog nodig zijn om het criterium M&O goed in beeld te krijgen. We hebben in 2024 voor het eerst bevindingen gerapporteerd, dus kijken niet alleen vooruit, maar ook even terug naar de voortgang op die bevindingen.

2. Stand van zaken 2024

Uit de rapportage over 2024 bleek dat diverse regelingen binnen het sociaal domein onvoldoende waren ingebed in de nieuwe organisatie. Met name toezicht en handhaving op sociale uitkeringen en verstrekkingen werden niet actief opgepakt, mede doordat toezichthouders en handhavers formeel niet waren aangewezen.

Daarnaast bleek het proces rondom signalen van het Inlichtingenbureau niet effectief ingericht; signalen werden niet structureel opgevolgd. De Functionaris Gegevensbescherming concludeerde dat het noodzakelijkheidscriterium onvoldoende werd toegepast bij gegevensuitwisseling, wat leidde tot onnodige verwerking van persoonsgegevens.

Er was wel beleid beschikbaar voor toezicht, handhaving, terugvordering en verhaal, maar deze werd slechts gedeeltelijk uitgevoerd.

3. Bevindingen 1e halfjaar 2025

In het eerste halfjaar van 2025 is vastgesteld dat de situatie grotendeels onveranderd is gebleven. Er zijn 3 meldingen in het kader van de Participatiewet en 1 melding onder de Wmo geregistreerd, maar deze zijn niet opgepakt wegens het ontbreken van handhavingscapaciteit.

Er staan 14 werkprocessen Boete en Handhaving open die wachten op opvolging. Hoewel klantmanagers signalen van het Inlichtingenbureau oppakken tot aan de drempel van handhaving, blijft opvolging uit. De noodzakelijke functies rondom handhaving zijn nog steeds niet formeel ingericht.

De borging van toezicht op prestatielevering binnen de Wmo en Jeugd laat vooruitgang zien door betere controles, maar structurele borging van toezichthoudende rollen ontbreekt nog.

4. Aanvullende bevindingen

Het proces bij Burgerzaken kent knelpunten in functiescheiding bij aanvraag, scanning en uitgifte van reisdocumenten. In 20% van de gevallen is dit niet realiseerbaar; dit wordt ondervangen door het invullen van C17-formulieren.

Er ontbreekt nog een actueel handavingsuitvoeringsplan 2025–2026. Wel is op 25 maart 2025 het beleidsplan vergunningverlening en handhaving vastgesteld, dat echter nog moet worden gepubliceerd.

Kamergewijze bewoning wordt geconstateerd in de praktijk, maar hiervoor ontbreekt handavingsbeleid. De Landelijke Aanpak Adreskwaliteit wordt grotendeels opgepakt, mede dankzij de inzet van de backoffice BRP.

De opheffing van het Lokaal Informatie Overleg (LIO) per 1 januari 2024 heeft geleid tot minder structurele samenwerking tussen ketenpartners. In het actieplan Veilig 2025 is het herstel van het LIO voorzien in 2026.

5. Verantwoording in de jaarrekening

De constatering dat meldingen niet worden onderzocht, leidt tot een onduidelijkheid in de rechtmatigheidsverantwoording. Hoewel er (nog) geen sprake is van geconstateerde financiële fouten, moet deze onduidelijkheid conform de Kadernota Rechtmatigheid 2024 worden vermeld.

Er wordt geen sprake geacht van financiële gevolgen, maar procesmatig is er sprake van tekortkomingen die in de paragraaf bedrijfsvoering thuishoren.

6. Preventie en handhaving

Preventieve maatregelen zijn ondergebracht in aanvraagformulieren, voorlichting en controles vooraf. Repressieve maatregelen omvatten sancties en handhaving, waarvoor beleid is opgesteld.

Jaarlijks worden beleidsregels geëvalueerd. De maatregelen per regeling zijn uitgewerkt in beleidsdocumenten. Deze evaluatie over het eerste halfjaar 2025 past binnen die systematiek.

7. Verbeterpunten

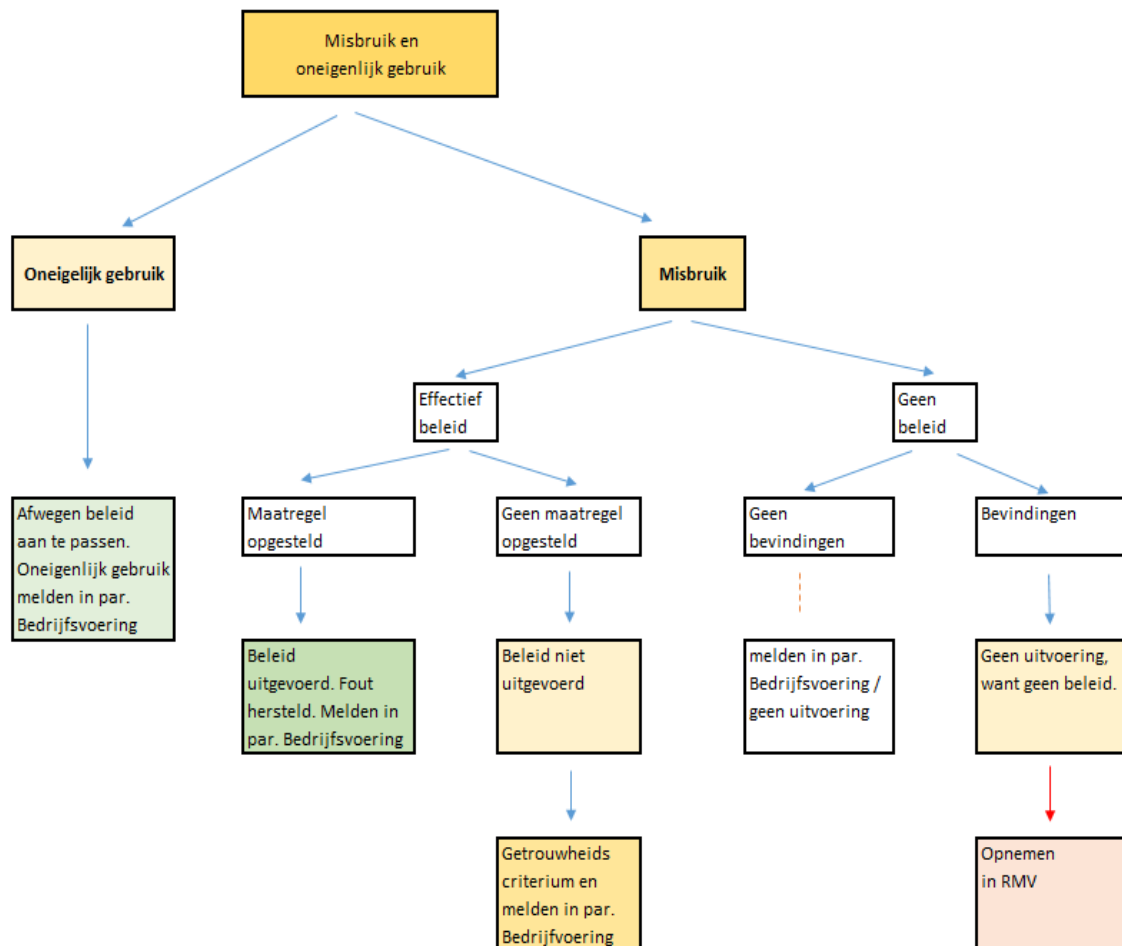
Regeling	Bevinding	Aanbeveling
Toezicht en Handhaving sociale uitkeringen	Er wordt minimaal vanaf oktober 2024 geen opvolging gegeven aan meldingen en opgeboekte processen.	De rol en taak beleggen.
	Vanaf september 2020 is er een vastgesteld beleidsplan Toezicht en Handhaving sociaal domein op zowel de PW, WMO als Jeugdwet. Dit beleid is niet ingevuld in de praktijk.	De rol en taak beleggen. Eventueel anticiperen op de ontwikkelingen in de Participatiewet die op stapel staan. De uitgangspunten van de Participatiewet veranderen op termijn.
	Vanaf 2022 ligt er een rapport van de FG over het gebruik van het Inlichtingenbureau.	Maak beleid op het inzetten van het IB (Inlichtingenbureau).
Jaarplan Vergunningverlening Toezicht en Handhaving	Er ligt een concept Uitvoeringplan 2025-2026 voor Albrandswaard waarin prioritering mee wordt gegeven aan het handhavingsbeleid dat de gemeente wil voeren.	Het Uitvoeringplan 2025-2026 daadwerkelijk in Q3 door het college laten vaststellen.
	Gemeentelijk beleid staat kamergewijs verhuren niet toe. In de praktijk zijn situaties van o.a. arbeidsmigranten die als dan niet illegaal met elkaar in woningen en bedrijfspanden verblijven.	Als beleid niet wordt aangepast, dan op handhaven.
Lokaal Informatie Overleg (LIO)	Het ontbreekt vanaf 1-1-2024 aan een LIO waarin o.a. burgerzaken, het sociaal domein, OOV en andere ketenpartners participeren.	Start met de inrichting van een LIO. Houdt daarbij rekening met de spelregels rondom delen van gegevens in het kader van de AVG. In het actieplan Veilig is dit als actie opgenomen. Implementatie is gepland in Q4 2025.
Vastgestelde notitie Misbruik en Oneigenlijk gebruik	De bijlage is niet up-to-date.	Bijlage zoals aan dit document is toegevoegd als vervangende bijlage vaststellen.

8. Eindconclusie

Op basis van de bevindingen in het eerste halfjaar 2025 is vastgesteld dat het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen aanwezig is, maar de uitvoering op cruciale onderdelen achterblijft. Meldingen worden niet opgevolgd, handhavingstaken zijn niet belegd en de functiescheiding bij Burgerzaken is beperkt werkbaar.

Hoewel geen directe financiële fouten zijn vastgesteld, is er wel sprake van onduidelijkheid in de rechtmatigheid en van risico's op toekomstige onrechtmatigheden. Rapportage hierover in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening 2025 is noodzakelijk, met daarbij geformuleerde verbetermaatregelen. Zie het afwegingskader hieronder in paragraaf 9.

9. Afwegingskader voor oneigenlijk gebruik en misbruik

10. Verantwoording in de jaarrekening

In deze tabel is weergegeven wat het effect is van een afwijking van wet- en regelgeving en de consequenties voor de rechtmatigheidsverantwoording.	Niet Opnemen in de RMV	Wel Opnemen in de RMV
Bepalingen in de wet- en regelgeving worden niet nageleefd (voorwaardencriterium), maar dit kan geen direct financiële consequenties hebben die in de jaarrekening tot uitdrukking moeten komen.	X	
Bepalingen uit de wet- en regelgeving worden niet nageleefd (voorwaardencriterium), en hieruit kunnen directe financiële consequenties voortvloeien die in de jaarrekening tot uitdrukking moeten komen.		X
Er zijn geen effectieve M&O maatregelen en mede als gevolg daarvan zijn rechtmatigheidsafwijkingen en/of onduidelijkheden geconstateerd die geen consequenties hebben voor getrouwe beeld aspecten van jaarrekeningposten.		X
Er zijn geen effectieve M&O maatregelen, maar ondanks dat zijn er geen fouten en/of onduidelijkheden geconstateerd.	X	

11. Evaluatie

Jaarlijks moet het Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium verantwoord worden in de rechtmatigheidsverantwoording zoals het college die opstelt in de jaarrekening. Minimaal 2 keer per jaar worden de beleidsregels op dit thema geëvalueerd en verbeterpunten en aanbevelingen gedaan.

De nu voorliggende rapportage ziet op de periode januari tot en met juni 2025 en voldoet daarmee aan de opgestelde evaluatiecriteria.

Bijlage 1 – Relevante regelgeving nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik

Verordening / regeling	Vastgesteld door	Op:	Datum inwerkingtreden
1e gewijzigde Algemene subsidieverordening Albrandswaard 2010	Raad	29-11-2010	10-12-2010
Handhavingsbeleidsplan WABO 2019-2023 Albrandswaard	College	11-12-2018	30-03-2019
Handhavingsbeleidsplan Omgevingswet/ BRIKS-taken 2024-2028	College	25-3-2025	Niet gepubliceerd
Integraal Veiligheidsplan 2025-2028 Albrandswaard	Raad	16-12-2024	04-01-2025
Beleidsregel voor toepassing van de Wet BIBOB 2023	College	04-07-2023	19-07-2023
Informatiebeveiligingsbeleid	College	30-06-2020	30-06-2020
Handhaving en afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ	Raad	02-11-2020	18-12-2020
Beleidsregels bestuurlijke boete PW, IOAW en IOAZ 2023 Albrandswaard	College	4-7-2023	01-01-2023
Beleidsregels terugvordering & verhaal 2023	College	4-7-2023	01-01-2023
Regeling tegemoetkoming kosten kinderopvang 2023	College	4-7-2023	01-01-2023
Beleidsregel Damocles	Burgemeester	23-1-2018	14-3-2018
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)			
Beleidsregel Wet aanpak woonoverlast 2018	Burgemeester	6-3-2018	24-3-2018
Handhavingsbeleid opkoop- en verkoopregister	Burgemeester	14-12-2021	23-9-2022
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	Raad	19-1-2021	1-1-2021